

forstaa, at vor Produktion og Forbrug maa kunne reguleres uden synderlige Vanskeligheder.

Hvad vil da Forfatteren?

Først dette: at *erkende*. Derpaa at kaste alle Fordomme bort og blive klar over, at et rationelt Forhold mellem Produktion og Forbrug er Grundbetingelsen for sunde økonomiske Tilstande. Dette Forhold er nemlig gaaet tabt under Overgangsformen fra Haandværk og Husindustri til Fabrikindustrien.

Kommer der Orden i Erhvervslivet, „vil det ikke længer være Brutaliteten og Uomoraliteten, der vinder frem paa Bekostning af de finere Intelligenser,“ siger Forfatteren, „men Udholdenheden og Dygtigheden vil atter kunne gøre sig gældende.“

Samfundet maa faa Mod til at se Produktionsforholdene, som de er. Der maa forlanges en Redegørelse for de virkelige Værdier af økonomisk, social og politisk Selvstændighed. Gøres det, vil det vise sig, at enorme Summer af disse Værdier vil findes opførte i Bøger, men ikke findes i det virkelige Liv — og altsaa være — Svindelforetager.

„Eller,“ siger Forfatteren, „ser vi galt? Dækker virkelig alle disse ludende Hoveder og forpinte Ansigter over selvtænkende og dømmende Sjæle, er virkelig alle disse smaa-lige Kneb, al denne Ydmyghed og tvungne Hensyntagen Udtrykket for selvstændige, kraftige Karakterer, er virkelig disse Snigløb, denne Vold, Forbitrelse og Misundelse, denne Frygt og Bæven for Dagen i Morgen, denne udvortes Underkastelse og indvortes Had — selvstændig Personlighed.“

Naturligvis mener Forfatteren — nej! for ham ligger Redningen paa det økonomiske Omraade i „*De koncentrerende Bedrifter*“.

Johanne Meyer.

Fru Hanne Nielsen.

Efter „Landbovennen“.

Den 11. Septbr. 1829 er Fru Nielsen født som Gaardmandsdatter i Øverød, et Par Mil Nord for København. Den Dag, hun blev 19 Aar, havde hun Bryllup med Gaardejer *Hans Nielsen* i Øverød, der Aaret i Forvejen efter sin Fader havde overtaget Gaarden, som er opkaldt efter en nylængst forsvunden Landsby „Havarthi“. Gaarden var i Begyndelsen 99 Tdr. L. stor, men den blev 1871 ved Køb forøget til 125 Tdr. L. Ejendommens nuværende store Produktions-evne og statelige Udseende vidner om Ejeren Vindskibelighed. Han modtog en gammel Gaard, men allerede 1866 stod der en stor, hensigtsmæssig indrettet, grundmuret Gaard, hvortil han blandt andet selv havde brændt alle Stenene. Hr. Nielsen drev nemlig tidligere med god Fordel et Teglværk, som han har anlagt paa Gaardens Mark, og han tog tidlig Præmie i Landboforeningen for Teglsten, Drænrør osv. — Men det er Mælke-

bruget, der har gjort Havarthigaards Navn bekendt langt udenfor Danmarks Grænser.

I de første 5 Aar 1848—53 var Mælken bortforpagtet til fremmede; men siden har Fru Nielsen stadig været sin Mands Mælkeforpagter og har nu i mange Aar betalt 16 Øre pr. Kande for den og tilmed selv besørget Malkningen. Utilfreds med det Udbytte, hun som andre Gaardmandskoner kunde faa af Mælken ved almindelig Tilvirkning af Smør og Ost, begyndte hun snart at lægge sig efter en bedre Osteproduktion, og særlig eksperimenterede hun med at lave Myseost, uden at dette dog vilde lykkedes for hende. Først efter gennem Prof. *Jørgensen* at have faaet nogen Vejledning ved et norsk Landbrugsskrift, kom hun bedre efter det, og snart kunde hendes Myseost sættes ved Siden af den ægte norske. Efter Prof. *Segelckes* Anvisning besøgte hun 1861 og 62 Gjedesdal og Vibygaard for at se henholdsvis den der brugte Fremstilling af Smør og Schweizerost, og uden nogen Sinde at betragte sig som udlært, søgte hun stadig at se og lære mere for selv at prøve det. 1864 begyndte hun under Prof. *Segelckes* Vejledning at lave Cheddarost og tog allerede 1865 Præmie derfor i Paris. Næste Aar tog hun Præmie i Roskilde, og siden gik det Slag i Slag baade med at lave forskellige udenlandske Ostersorter og med at tage Præmier. Som Tegn paa hendes Ufortrødenhed kan nævnes, at hun, egentlig helt blottet for Sprogkundskaber, har foretaget følgende Udenlandsrejser:

1865 til Barsebäck i Skaane for at se Behandlingsmaaden af Cheddarost.

1867 til Norge, hvor hun besøgte Aas' højere Landbrugsskole og gennem Gudbrandsdalen rejste op til de velansete Sætere Issum og Haraldssted.

1869 til London og derfra til Somersetshire og Cheshire, for at studere Fabrikationen af Chester- og Cheddarost, og derfra til Holland, først til Purmerend for at se Fabrikationen af Edamerost, saa til Kaudekirk for at lære den hollandske Maade at behandle Smør og Skummetmælkeost paa, og endelig til Gouda for at se Behandlingsmaaden af Stolkserost eller Goudaost.

1872 til Schweiz og Frankrig. Først til Burgdorf og Emmenthal for at se Tilvirkning af Schweizerost, derfra til Vevay for at se Fabrikationen af Brieosten, og senere til Jurabjærgene og over Neuchâtel til Paris. I Meaux tæt ved Paris saas Fabrikationen af Brieosten i stor Stil. Hjemrejsen gik over Holsten for ved Neustadt at se det hollandske Mælkeri i dets bedste Skikkelse.

1874 til Paris og derfra til en Osteudstilling i Nevers i Mellemfrankrig, senere længere Syd paa til Ropuefort og dernæst til Normandiet for ved Caen og Isigny at se Tilberedningen af usaltet fransk Smør. I Lisley lærtes Fabrikationen af Camembert-Osten, hvorefter Hjemrejsen atter gik over Paris for at se en derværende Osteudstilling, og over Kolding for at se den jyske Smørudstilling.

1886 til Landmandsmødet i Stockholm. 1887 til Landmandsmødet i Trondhjem, og 1888 over Holland til Udstillingen i London.

Overalt har hun forstaaet at hjælpe sig til Rette, til Dels ved resolut Benyttelse af

tilfældigt Rejseselskab og Bekendtskab; og at hun har forstaaet at udnytte sine Rejser, derom vidne ikke alene de Anerkendelser, hun har hjembragt fra Udstillinger i fremmede Lande, f. Eks. fra Nevers i Frankrig 1875 for Ost, fra London 1879 for usaltet Smør i Ruller, fra Saint-Lo i Frankrig 1882 for Ost o. s. v., men end mere den Afsætning særlig af Myseost, Chesterost, Camembert og nu senest Gorgonzola, som hun har vidst at skaffe sig, først gennem den bekendte Ostehandler, *Ludvig Aagaard*, og siden 1875 ved sin egen Butik, Industribygningen Nr. 16.

Stor Fortjeneste af vort Mælkeribrugs Udvikling har Fru N. indlagt sig ved at uddanne Elever. Mange Mejsker og et stort Antal dygtige Gaardmandskoner have hos hende lært, hvorledes en lille Mælkemængde kan udnyttes til fine Produkter, og saa godt som alle Landets Mælkeriassistenter have tilbragt længere eller kortere Tid paa Havarthigaard. — Siden Fru N. selv kom i Gang med sit Mælkeri, har hun ikke haft nogen Tjenestepige; men alt Arbejdet er indtil dette Øjeblik udført ved Elever, som har været hos hende fra nogle Dage og indtil 2—3 Aar og ofte i et Antal af 10—15 paa en Gang — i alt henved et Tusind, kvindelige og mandlige, danske og fremmede. — Af og til har hun dernæst efterkommet lokale Landboforeningers Opfordring til at komme og holde Foredrag, særlig om Mælkens Behandling (1869—70 fik hun indrettet Vand- og Ismælkeri) og Smørtlberedningen.

Ved alle de senere Landmandsmøder og ved de større Mælkeriudstillinger paa Sælland har Fru N. været en flittig Udstiller. Hendes Produkter vækker altid Beundring og indbringer hende talrige Medailler og Præmier. — Allerede for 20 Aar siden begyndte hun at levere Smør og Ost til Kongefamilien; 1875 fik hun Tilladelse til at kalde sig Hofleverantinde, og nu maa hun hver Dag sende 1—4 Pd. Smør og ofte Ost til Kongens eget Bord. — Ved hendes Sølvbryllup 1873 overrakte Prof. *Jørgensen* som Formand i Københavns Aants Landboforening hende det Kgl. d. Landhusholdningsselskabs største Sølvbæger, en Udmærkelse, som ellers ikke har været tilkendt nogen i en lang Aarrække.

Fru Nielsen er selvfølgelig Medlem af *Landhusholdningsselskabet*, og hun giver sikkert Møde, naar et Mælkerispørgsmaal staar paa Dagsordenen, altid har hun Lyst til at lære at forbedre sin Fremgangsmaade —, den 5. Marts 1890 holdt f. Eks. Forst. *Storch* Foredrag om Flødens Syrning, og inden Maanedens Udgang averterede hun til Salg „Smør af pasteuriseret Fløde“. Altid synes hun at være utrættelig til at arbejde i sit lille Mælkeri fra om Morgenen Kl. 4 til Middag; derefter kører hun til København for at passe sit Udsalg, hvorfra hun først vender hjem om Aftenen; og aldrig gaar hun i Seng uden først at gøre sin Runde gennem Huset og se til sin Flødetønde.

Et Liv.

Brudstykker.

(„Tidens Strøm“)

Jeg kom forbi Sindssygeanstalten, der laa op til Landevejen, tæt udenfor den lille Købstad.